

"Medrese de -intizam ve tefeyyüz ve mahreç bulunmadığından- zamana göre ulemayı yetiştiremedi." Buradaki kavramlar neyi ifade ediyor?

"Evet, vücutlarından zarar gelmemiş, istediğimiz ulemanın ademinden gelmiştir. Zira zekîler galiben mektebe gittiler. Zenginler, medresenin maişetine tenezzül etmediler. Medrese de **-intizam ve tefeyyüz ve mahreç bulunmadığından-** zamana göre ulemayı yetiştiremedi..."(1)

"**Mahrec**"in bir anlamı da hususi bir **meslek için adam yetiştirmeğe mahsus mektep ve daire** demektir. Buradaki anlamı da muallimler için verilen diploma ve iş imkanı anlamındadır. Zira zeki olanlar fen mekteplerine hem sosyal statü hem de geçim için güzel bir gelir elde ederken, medreselerde bu anlamda bir beklentiye cevap verecek imkan yoktu.

"**Tefeyyüz**", **feyizlenmek ve ilerlemek** anlamlarına geliyor ki buradaki anlamı, **alimin düzenli bir şekilde talim ve terbiye edilmesi** anlamına gelir. Medresenin birinci vazifesi kaliteli alim yetiştirmektir.

"**İntizam**" ise, medresenin köklü ve canlı bir geleneğe sahip olmakla birlikte, içinde bulunduğu zamanın özüne ve ruhuna da uygun bir şekilde kendini güncellemesi anlamına geliyor. Şayet medrese kendini içinde bulunduğu zamana göre güncelleyemez ise köhne, eksik ve etkisiz kalmaya mahkumdur. Osmanlı medreselerinin son dönemlerde başarısız olmasının en önemli sebeplerinden birisi de budur.

(1) bk. [Münazarat](#).